

H A B E R L E R :

ALTINCI MEVSİM KARATEPE ÇALIŞMALARI

U. BAHADIR ALKIM

Türk Tarih Kurumu adına yapılan Karatepe kazısının altıncı mevsim çalışmaları 24 Eylül 1951'den 26 Ekim 1951 tarihine kadar devam etti. Prof. Dr. H. Th. Bossert, Doçent Dr. U. Bahadır Alkım, Doçent Dr. Halet Çambel, Dr. Muhibbe Darga ve Yüksek Mimar Polat Reyhan'dan müteşekkil kazı heyeti faaliyetini hem Karatepe'de hem de Domuztepe'de geliştirdi.

I. KARATEPE'DEKİ TAMAMLAYICI MİMARLIK İŞLERİ :

a) 1948 yılında üçüncü mevsim esnasında hafredilmiş olan zirvedeki sarayın¹ plânını açıklıyan, hattâ bazı bakımlardan tadil eden küçük mikyasta kazılar yapıldı. Bu sayede avlunun batı, güney ve doğu yönlerindeki daireler de meydana çıkarılmış oldu².

b) 1950'de beşinci mevsim esnasında kazılan ve itinalı bir işçilik gösteren duvar kompleksine ait³ müteaddit odalar açılarak takriben 28 x 18 m. boyutunda bir dörtgen şeklindeki bina plânı elde edildi⁴. Bu yapının, Yukarı Giriş binasının 25 m. kuzey-batısında ve zirvedeki sarayın da 15 m. kadar güneyinde olan güney duvarı surun iç kısmına bitişerek dayanmaktadır. Zincirli'de⁵ ve Karkamış'ta⁶ da bu kabil inşaatın mevcut olduğu malûmdur.

¹ Krş. U. Bahadır Alkım : Üçüncü mevsim Karatepe çalışmaları, Belleten XIV, sayı 56 (Ekim 1950), s. 516-517 ve lev. XCII, plân 1; H. Th. Bossert-U. Bahadır Alkım-H. Çambel v. bşk.: Karatepe Kazıları-Birinci ön rapor, Ankara 1950, s. 12-13 ve lev. XXXVI, I-K/23-24.

² Bu daireler I-J/21-22'ye rastlamaktadır, bk. ayn. esr. lev. XXXVI.

³ U. Bahadır Alkım : Beşinci mevsim Karatepe çalışmaları, Belleten XIV, sayı 56 (Ekim 1950), s. 678-679; ayn. mll. Fouilles de Karatépe-cinquième campagne, Anadolu, sayı 1 (1951), s. 28; ayrıca krş. Anatolian Studies I (1951), s. 10.

⁴ Bu yapı H-I/17-20 plân karesine isabet etmektedir, krş. H. Th. Bossert v. bşk.: Karatepe Kazıları, lev. XXXVI.

⁵ R. Koldewey : Ausgrabungen in Sendschirli II, Berlin 1898, lev. XXIX; ayn. esr. IV, s. 262, res. 168 ve lev. L.

⁶ C. L. Woolley : Carchemish II, London 1921, lev. 7.

c) Mimarlık araştırmaları Karatepe'de daha eski bir mimarlık katının varlığını ⁷ açıklamıştır. Bu keyfiyet ise Karatepe'nin tarihi için ciddi önemlidir.

II. DOMUZTEPE KAZISI :

Domuztepe'de yapılan daha geniş mikyastaki kazılar, —Roma ve Helenistik devirleri hariç—  mimarî katın ⁸ mevcudiyetini açıkladı. Bu mimarlık katları yeniden eskiye doğru şimdilik A, B ve C olarak adlandırılmıştır.

A Yapı katı : Hemen hemen tamamen tahribe maruz kalan Roma ve Helenistik duvar temellerini hemen takip etmektedir. Küçük buluntularına ve mimarlık tarzına göre bu katın Danuna kralı *Asitawa(n)das* devri Karatepesi (M. . VIII. yüzyılın ikinci yarısı) ile ağdaş olduğu anlaşılmaktadır.

B Yapı katı : *A* yapı katının altında 0.75-1.00 m. kalınlığında bir yangın tabakası mevcut olup *B* katı bu tabakanın altındadır. *B* katında Kıbrıs tesirini gösteren ve Malatya ⁹, Tarsus ¹⁰ ve Zircirli'deki ¹¹ bu kabil örneklere pek benziyen boyalı çanak çömlek parçaları meydana çıkarılmıştır. Monokrom keramik bu katta pek ender olarak bulundu. Bu anak çömleğin ekserisi yerli bir imal olup ancak bir kaç Kıbrıs idhalidir. Bu keramik, Karatepe sahrı veya depolarında 1949 ve 1950 yıllarında ve bu mevsimde bulunmuş olan çanak çömlek parçalarının hemen hemen aynıdır ki, bu keyfiyet Domuztepe'nin *B* katı sakinlerinin Karatepe'ye de geçmiş olabileceklerini göstermektedir. Domuztepe *B* mimarlık katının M. . IX. yüzyıla ait olduğu anlaşılmaktadır.

⁷ Krş. Belleten XIV (1950), s. 678; Anadolu I (1951), s. 27-28; Anatolian Studies I (1951), s. 10.

⁸ 1950 mevsiminde ancak dar bir alanda yapılan Domuztepe sondajında iki yapı katı grlebilmışti, bk. U. B. Alkim: Beşinci mevsim Karatepe alışmaları, Belleten XIV (1950), s. 677; ayn. mll.: Anadolu I (1951), s. 29; ayrıca krş. Anatolian Studies I (1951), s. 10.

⁹ L. Delaporte: Malatia, Cramique du Hittite rcent, RHA II (1932-34), lev. M 28,8; M 30,13; M. 31,12.

¹⁰ H. Goldman: Excavations at Gözlükule, Tarsus 1936, AJA XLI, No. 2 (Nisan- Haziran 1937), s. 271, 272.

¹¹ F. v. Luschan (yayınlıyan W. Andrae) : Ausgrabungen in Sendschirli V Berlin 1943, lev. 17,a; lev. 18, c-h.

C Yapı katı: B mimarlık katının duvar temelleri altında 0.20-0.30 m. kalınlığında bir yangın tabakası mevcuttur. Bu yangın tabakasının altında temelleri taş, üst kısmı ise kerpiç olan bir duvar meydana çıkarıldı (=C yapı katı). C mimarlık katında Kıbrıs tipi boyalı hiç bir çanak çömleğin meydana çıkmaması, buna mukabil parlak, hafif cilalı, kırmızı, gri, kahve rengi—ender ahvalde de—krem renginde olan ve Tarsus'un geç bronz çağı keramiklerine ¹², aynı zamanda Büyük Hitit devletine ait kaba çanak çömleğe benzeyen monokrom keramik parçalarının bulunması dikkat çekici bir olaydır. Karatepe'de de yine sahrınc veya depolarda aynı keramiğe ait bir kaç örneğin zuhuru, Domuztepe'nin en eski sâkinlerinin Karatepe'ye de geçmiş olduklarını göstermektedir. Fakat Karatepe'de bâkir kayanın toprak yüzeyine pek yakın olması ve binnetice eski katlara ait duvarların yağmur ve sel suları tarafından sürüklenip götürülmesi dolayısıyla Karatepe'nin en eski mimarlık katına ait duvar kalıntılarının meydana çıkması hemen hemen imkânsız gibidir.

Domuztepe C mimarlık katının M.ö. IX. yüzyıldan daha önceki bir çağa ait olduğunu tahmin etmekteyiz. Bu kattan sonra da bâkir kaya gelmektedir.

---

¹² H. Goldman: Excavations at Gözlükule, Tarsus 1938, AJA XLIV, No. 1 (Ocak-Mart 1940), s. 61 ve 64, res. 4-5.